

BIODIVERSITEIT IN HET NEDERLANDSE NATUURBELEID

A.N. VAN DER ZANDE ¹ & Y.R. HOOGEVEEN ²

¹ DIRECTIE NATUUR, BOS, LANDSCHAP EN FAUNA

MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ, 'S-GRAVENHAGE

² INFORMATIE- EN KENNISCENTRUM NATUURBEHEER, WAGENINGEN

SAMENVATTING

De implementatie van het Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro is een belangrijke taak voor het Nederlandse natuurbeleid. In 1990 bracht het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het Natuurbeleidsplan uit. De hoofddoelstelling van dit plan is behoud van biodiversiteit via de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS bestaat uit kerngebieden, natuurontwikkelings-gebieden en verbindingszones. Door betere ruimtelijke voorwaarden te scheppen kan het beheer van natuurterreinen efficiënter worden. Op dit moment is de EHS vooral een strategisch concept. Concrete doelstellingen voor de terreinen binnen de EHS zijn nodig om het te operationaliseren. De eenheid waarin en ruimtelijke schaal waarop diversiteit wordt uitgedrukt moet gedefinieerd zijn om van een operationele doelstelling te kunnen spreken. Omdat ecosystemen in essentie arbitraire eenheden zijn is ervoor gekozen om de biodiversiteit uit te drukken in soorten. Behoud van biodiversiteit betekent in het nationale natuurbeleid zoveel als het voorkomen dat soorten uit Nederland verdwijnen, met bijzondere aandacht voor soorten die ook internationaal van belang zijn. De soorten waar de aandacht in eerste instantie naar uitgaat zijn de zgn. doelsoorten. Zij zijn op inzichtelijke en reproduceerbare wijze geselecteerd op grond van drie criteria. Voor het behoud van de doelsoorten is veiligstelling van hun natuurlijke habitats essentieel. Daartoe is een systeem van natuurdoeltypen ontwikkeld. Een natuurdoeltype is te beschouwen als een toetsbare doelstelling voor een natuurterrein. Op basis van de aard en de intensiteit van menselijk ingrijpen zijn vier categorieën natuurdoeltypen onderscheiden. De afzonderlijke typen zijn beschreven in termen van doelsoorten, abiotische condities, ruimtelijke randvoorwaarden en beheer. Daarbij is gebruik gemaakt van natuurlijke referentiesystemen en bestaande classificaties van plantengemeenschappen. Abiotische randvoorwaarden zijn gebaseerd op bekende toleranties van de betreffende plantesoorten. Oppervlakte-indicaties zijn ontleend aan populatiedynamische studies van relevante diersoorten. Het systeem van natuurdoeltypen is een krachtig hulpmiddel voor een consistente planning en evaluatie van natuurbeleid op verschillende schaalniveaus. Het biedt tevens een handvat voor de onderlinge afstemming van natuur- en milieubeleid.

INLEIDING

MONDIAAL PERSPECTIEF

De dramatische achteruitgang van de natuur is de laatste jaren een politiek wereldprobleem geworden. Er is sprake van een omslag in het denken, welke in 1992 op de UNCED-conferentie in Rio de Janeiro, Brazilië, heeft geresulteerd in het Biodiversiteitsverdrag (zie pag. 167). De bescherming van biologische diversiteit wordt belangrijk geacht vanwege de intrinsieke waarde voor de samenleving in zijn geheel. Nederland heeft zich sterk ingezet voor de totstandkoming van het

verdrag vanwege de grote betrokkenheid van overheid en samenleving bij natuurbescherming in nationaal en internationaal opzicht. De helder geformuleerde artikelen van het verdrag leggen een stevige basis voor duurzame bescherming van biodiversiteit.

NATIONAAL BELEID

Momenteel wordt nagegaan wat de exacte consequenties van het verdrag zijn voor het beleid van de Nederlandse regering. Doel is om tot volledige uitvoering van het verdrag te komen via milieu- en natuurbeleid en de ruimtelijke ordening. Wat het natuurbeleid betreft is het niet te verwachten dat de bakens sterk moeten worden verzet. Behoud en ontwikkeling van natuurwaarden (ook vóór 'Rio' al de inzet van het natuurbeleid) heeft natuurlijk alles te maken met behoud van biodiversiteit. Het kan echter niet ontkend worden, dat we nog ver af zijn van een situatie die als stabiel te beoordelen is. Het rapport *Toestand van de Natuur 2* (Bink et al. 1994) schetst een buitengewoon somber beeld. Een groot aantal soorten gaat de laatste decennia sterk achteruit of is zelfs al uit Nederland verdwenen. Om het tij te keren heeft de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het Natuurbeleidsplan uitgebracht (Ministerie van LNV 1990).

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De kern van het Natuurbeleidsplan is, dat er ruimtelijke prioriteiten worden gesteld. Niet overal is de status-quo te handhaven. Daarom is gekozen voor de inrichting van een Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Dit is een samenhangend stelsel van waardevolle natuurterreinen. In essentie is de inrichting van de EHS een grote 'ontsnipperiingsoperatie'. Door vergroting en een efficiënter beheer zullen kwetsbare ecosystemen binnen de EHS beter gebufferd kunnen worden tegen negatieve externe invloeden zoals verzuring, vermessing en verdroging. De 'ruggegraat' van de EHS wordt gevormd door de zgn. kerngebieden. Dit zijn de terreinen waar momenteel al hoge natuurwaarden aanwezig zijn. Door extra beheersinspanningen zal de kwaliteit hier gehandhaafd moeten worden en waar mogelijk zelfs verhoogd. Daarnaast worden mogelijkheden benut om nieuwe natuur te realiseren in de zgn. natuurontwikkelingsgebieden. Het gaat hier met name om herstel van grootschalige landschapsvormende processen. Verbindingszones, tenslotte, zullen worden ingericht om de migratiemogelijkheden van soorten tussen delen van de EHS te verbeteren.

KWALITEITSDOELSTELLINGEN

Welke natuurkwaliteit in de EHS moet worden gerealiseerd is in het Natuurbeleidsplan niet in detail geregeld. Het Informatie- en KennisCentrum van de Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna (IKC-NBLF) heeft de basis voor de concretisering van de doelstellingen geleverd in de *Ontwerp-Nota Ecosysteemvisies* (Jansen et al. 1994). In deze ontwerp-nota is een systeem van zgn. natuurdoeltypen gepresenteerd. Het definitieve doeltypensysteem wordt binnenkort gepubliceerd in het *Handboek Natuurdoeltypen* (Jansen et al, in voorbereiding). De beleidsmatige vaststelling van de voorgestelde keuzes vindt plaats in de *Nota Ecosysteemvisies* (Directie NBLF in voorbereiding). Een natuurdoeltype is een nagestreefde combinatie van abiotische en biotische kenmerken op een bepaald schaalniveau. De volledige set van natuurdoeltypen biedt een systematisch overzicht van

de ontwikkelingsmogelijkheden van de natuur onder Nederlandse condities. De natuurdoeltypen afzonderlijk vormen de legenda-eenheden, die bij de invulling van de EHS gebruikt gaan worden. De systematiek die in de Ontwerp-Nota is toegepast wordt in deze bijdrage toegelicht. Speciale aandacht wordt geschonken aan de wijze waarop het begrip 'biodiversiteit' is geoperationaliseerd.

**DE
OPERATIONALISATIE
VAN HET
NATUURBELEID**

UITGANGSPUNTEN

In de Ontwerp-Nota is de overkoepelende doelstelling van het Natuurbeleidsplan als volgt geïnterpreteerd: 'behoud van (inter)nationale biodiversiteit op een zo natuurlijk mogelijke wijze'. Behoud van biodiversiteit is dus het hoofddoel. Natuurlijkheid is een afgeleid streven, dat echter ten nauwste met de biodiversiteitsdoelstelling samenhangt. Herstel van de natuurlijke condities waaronder de huidige soortenrijkdom is ontstaan, biedt de beste garantie op duurzaam behoud van biodiversiteit. Dat betekent overigens niet dat elke vorm van beheer in natuurterreinen per definitie achterwege zou moeten blijven. Waar de potenties onvoldoende zijn voor het herstel van grootschalige differentiërende processen (en dat is in grote delen van de EHS het geval), is menselijk ingrijpen noodzakelijk voor handhaving van diversiteit. Het kan daarbij gaan om bevordering van bepaalde successiestadia van de vegetatie (door bijvoorbeeld begrazing, maaien, kappen en plaggen), of om het weren van externe invloeden (zoals verdroging).

BIODIVERSITEIT

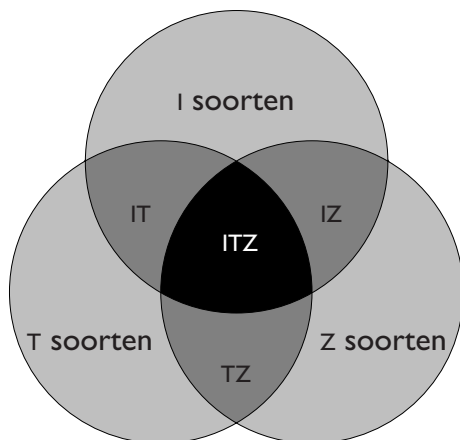
Voordat er sprake kan zijn van een toetsbaar beleid zal het begrip biodiversiteit nader geëvalueerd moeten worden. Letterlijk betekent biodiversiteit de variatie aan levensvormen. Operationeel is het begrip echter pas als op twee niveaus expliciete keuzes worden gemaakt. Deze betreffen: (1) de eenheid, waarin de diversiteit wordt uitgedrukt; en (2) de schaal, waarop de diversiteit wordt gemeten.

ad 1 Het laagste niveau, waarin biodiversiteit eenduidig uitgedrukt zou kunnen worden is het gen. Het behoeft geen betoog, dat dit niveau voor het natuurbeleid geen praktische betekenis heeft. Het eerstvolgende min of meer eenduidige niveau is dat van de soort. Subjectieve criteria spelen bij elke verdere taxonomische ordening van levensvormen een steeds grotere rol. Ook synoecologische indelingen zijn in essentie subjectief. 'Levensgemeenschappen' of 'ecosystemen' zijn geen feitelijk bestaande entiteiten, maar door de mens gekozen abstracties van de werkelijkheid. (Zie ook World Conservation Monitoring Centre 1992, Hoogeveen 1993). Zou men nu 'ecosystemen' als eenheden voor een biodiversiteitstoets accepteren, dan staat of valt het aspiratieniveau met de zelf gekozen indeling. Immers, naarmate men die ecosystemen sterker differentieert en gedetailleerder beschrijft legt men zichzelf een zwaardere instandhoudingstaak op. Anders gezegd: wie Nederland simpelweg beschouwt als een aggregatie van de 'ecosystemen' water, bos, heide en grasland zonder deze nader te karakteriseren, is met behoud van biodiversiteit snel klaar. Om niet in deze valkuil te belanden is er in de Ontwerp-Nota Ecosysteemvisies nadrukkelijk voor gekozen, om biodiversiteit uit te drukken in termen van **soorten**.

ad 2 Wat de schaalkeuze betreft, richt de Ontwerp-Nota Ecosysteemvisies zich, in aansluiting op het Natuurbeleidsplan, op twee niveaus: de **mondiale** en de **nationale** schaal. Dit betekent enerzijds dat inspanningen geleverd worden voor

soorten die relatief sterk op Nederland zijn aangewezen. Anderzijds moet voorkomen worden dat soorten door menselijk toedoen uit Nederland verdwijnen.

figuur 1
Selectie van
doelsoorten.

DOELSOORTEN

Op grond van de genoemde overwegingen is bepaald voor welke soorten het beleid een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Daartoe zijn drie selectiecriteria gehanteerd:

het 'I'-criterium: INTERNATIONAAL gezien heeft Nederland een relatief grote verantwoordelijkheid voor behoud van de soort, het 'T'-criterium: de soort vertoont in Nederland een dalende TREND, het 'Z'-criterium: de soort is in Nederland ZELDZAAM.

Uit deze deelverzamelingen zijn alleen de soorten die aan twee of meer van de genoemde criteria voldoen als doelsoort aangemerkt (zie figuur 1).¹ Soorten, die uitsluitend aan het 'I'-criterium voldoen weten zich in Nederland vooralsnog goed te handhaven en hebben dus geen extra inspanningen nodig. Een landelijke achteruitgang op zich behoeft evenmin direct tot inspanningen te leiden. Pas wanneer een zekere zeldzaamheid is bereikt bestaat er gevaar op landelijke verdwijning. Om tenslotte te vermijden dat het beleid zich gaat richten op erratisch voorkomende zeldzaamheden, zijn de zuivere 'Z'-soorten evenmin als doelsoort aangemerkt.

NATUURDOELTYPEN

De doelsoorten zijn vervolgens geclusterd tot natuurdoeltypen. Daarbij is in eerste instantie gebruik gemaakt van de classificatie van plantengemeenschappen (Westhoff & Den Held 1969) en de indeling in ecologische soortgroepen (Loopstra & Van der Maarel 1984). Aan de gekozen vegetatie-eenheden zijn tenslotte de relevante diersoorten toegedeeld. Uiteindelijk zijn ruim honderd natuurdoeltypen beschreven, die alle gekarakteriseerd worden door een reeks doelsoorten en de bijbehorende abiotische randvoorwaarden en proceskenmerken. De proceskenmerken maken een natuurlijkheidstoets mogelijk, terwijl de bijdrage van het natuurdoeltype aan de biodiversiteit afgelezen kan worden aan de doelsoorten. De natuurdoeltypen zijn onderverdeeld in vier hoofdgroepen, die onderling verschillen voor wat betreft de gevolgde beheerstrategie. In de natuurdoeltypen uit hoofdgroep 1 (de 'nagenoeg-natuurlijke eenheden') zorgen grootschalige proces-

sen, zoals periodieke overstromingen en winderosie, voor een landschappelijke differentiatie met een breed scala aan natuurlijke biotopen. De mens grijpt in principe niet in. Voorwaarde voor het ontstaan van dergelijke soortenrijke natuurlijke systemen zijn een groot schaalniveau, een gevarieerde abiotische Ausgangssituation en een adequate buffering tegen externe invloeden. Ook in de natuurdoeltypen uit hoofdgroep 2 (de 'begeleid-natuurlijke eenheden') doen grootschalige processen hun differentiërende werk, maar helpt de mens een handje door deze processen bewust te intensiveren. Dat kan bijvoorbeeld door periodieke waterpeilmanipulatie of integrale jaarrond-begrazing. Direkte ingrepen in de vegetatie-ontwikkeling blijven achterwege. Ook hier is een relatief grote oppervlakte een voorwaarde voor succes. Hoofdgroep 3 omvat de natuurdoeltypen met een meer traditioneel kleinschalig beheer. Hier gaat het om het behoud van waardevolle successiestadia van de vegetatie ('ecotoopbeheer'). De natuurdoeltypen uit hoofdgroep 4, tenslotte, zijn multifunctionele eenheden, waar een compromis gezocht moet worden tussen natuur- en overige functies. In feite zijn dit afgeleiden van de typen uit de overige hoofdgroepen. De gehele typologie geeft een landsdekkend overzicht van de ontwikkelingsmogelijkheden van de natuur onder Nederlandse condities.

SELECTIECRITERIA VOOR DOELSOORTEN

ALGEMEEN

Bij de selectie van doelsoorten zijn alleen de inheemse zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, dagvlinders, libellen, vissen, kreeftachtigen (voor zover groter dan 5 cm) en stekelhuidigen beschouwd. Deze inperking is uitsluitend ingegeven door de beschikbaarheid van gegevens over verspreiding en populatietrend. Voor de aquatische soorten (m.u.v. libellen) is alleen de internationale betekenis beschouwd bij gebrek aan betrouwbare trend- en zeldzaamheidsgegevens. Bij de vogels is de analyse beperkt tot de Nederlandse broedvogels. Reden hiervoor is dat een nationale trend- en verspreidingsanalyse voor trekvogels te beperkt is. Het internationale beleid (o.a. in het kader van het Ramsar-verdrag) biedt bovendien reeds waarborgen voor veiligstelling van belangrijke pleister- en overwinteringsplaatsen. Hieronder wordt voor elke soortgroep aangegeven hoe de 'I-, T- en Z'-criteria zijn gehanteerd.²

INTERNATIONALE BETEKENIS ('I'-CRITERIUM)

Hogere planten: De soort is strikt Europees en Nederland heeft een centrale of subcentrale ligging in het verspreidingsgebied van de soort. Criterium: van Beers (1993), data: Botanisch Basisregister Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Vogels: De soort is op wereldschaal bedreigd, of de soort is overwegend Westpale-arctisch en minstens een kwart van de Westeuropese populatie of de Oostatlantische-Trekwegpopulatie komt voor in Nederland. Criterium en data: herziene Rode Lijst van bedreigde en belangrijke vogels in Nederland (Osieck & Hustings 1994).

Overige soortgroepen: Nederland (of het Nederlands Continentaal Plat, NCP) ligt centraal in het verspreidingsgebied van de soort en minstens 10% van het soortareaal ligt in West-Europa, of Nederland (of het NCP) ligt subcentraal in het verspreidingsgebied van de soort en minstens 25% van het soortareaal ligt in West-Europa, of Nederland (of het NCP) ligt submarginaal in het verspreidingsgebied van de soort en minstens 50% van het soortareaal ligt in West-Europa. Criterium en data: Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO) (Siepel 1993a,b).

NATIONALE TREND ('T'-CRITERIUM)

Voor het bepalen van een trend verschilt de beschouwde periode enigszins, afhankelijk van de beschikbare data. In principe is de na oorlogse periode als uitgangspunt genomen.

Hogere planten: Een afname van het areaal met minimaal 1 uurhokfrequentieklasse tussen 1940 en 1990 (= ruwweg een halvering). Eigen criterium, data: Botanisch Basisregister CBS.

Zoogdieren: Een afname in verspreiding of aantal van minimaal 25% sinds c. 1960. Criterium en data: Concept-Rode Lijst zoogdieren (Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming VZZ).

Vogels: Een duidelijke afname in de periode 1960-1991. Deze 'T'-categorie is integraal overgenomen uit de herziene Rode Lijst van bedreigde en belangrijke vogels in Nederland. Voor het merendeel van de opgenomen soorten is de aantalsafname meer dan 50%. Criterium en data: Osieck & Hustings (1994).

Reptielen en amfibieën: Een afname van het areaal met minimaal 1 uurhokfrequentieklasse na 1960 (= ruwweg gehalveerd). Eigen criterium, data: Reptielen en Amfibieën Veldonderzoek Nederland (RAVON), Biogeografisch Informatie Centrum (BIC).

Dagvlinders: Soorten, waarvan het areaal tussen 1950 en 1990 met minimaal 1 uurhokfrequentieklasse is achteruitgegaan (= ruwweg een halvering). Criterium en data: Concept rode lijst dagvlinders (Vlinderstichting)

Libellen: Soorten, waarvan het areaal tussen 1950 en 1990 met minimaal 1 uurhokfrequentieklasse is achteruitgegaan (= ruwweg een halvering). Eigen criterium, data European Invertebrate Survey Nederland (EIS), BIC.

Overige soortgroepen: Geen data.

NATIONALE ZELDZAAMHEID ('Z'-CRITERIUM)

In verband met de relatief lage dichtheden van gewervelden is het 'Z'-criterium in vergelijking met planten en ongewervelden voor eerstgenoemde groep minder scherp.

Zoogdieren, reptielen en amfibieën: De huidige uurhokfrequentieklasse is 6 of kleiner (minder dan c. 25% landsdekking). Criterium en data: Concept rode lijst zoogdieren (VZZ), RAVON, BIC.

Vogels: Het aantal broedparen in Nederland is kleiner dan 12.500, of het huidige areaal bedraagt minder dan 25% (komt overeen met UFK 6 en lager). Eigen criterium, data: Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland (SOVON) 1987, Osieck & Hustings (1994).

Hogere planten en dagvlinders: De huidige uurhokfrequentieklasse is 5 of kleiner (minder dan c. 12 % landsdekking). Eigen criterium, data: Botanisch Basisregister CBS, Vlinderstichting, BIC.

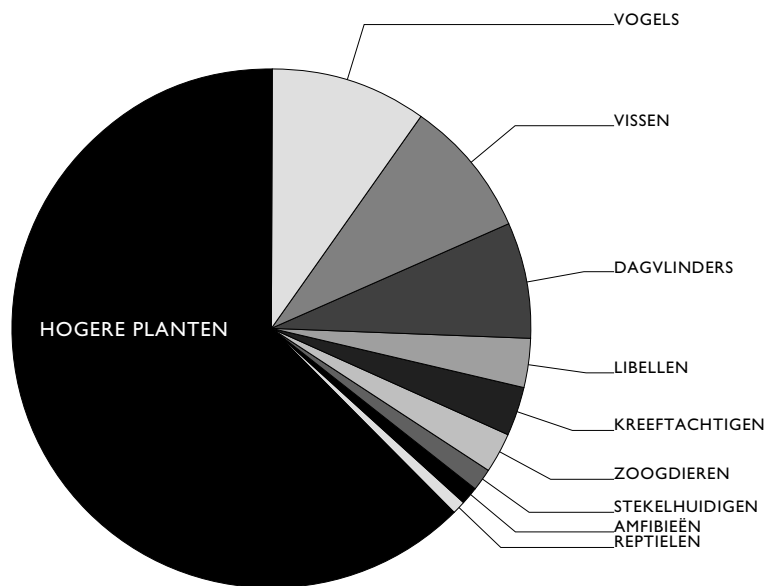
Libellen: de huidige UTM-hokfrequentieklasse is 4 of kleiner (minder dan c. 12 % landsdekking). Eigen criterium, data: EIS.

Overige soortgroepen: geen data.

In totaal zijn ruim 600 soorten als doelsoort aangewezen. De samenstelling van de doelsoortenlijst is weergegeven in figuur 2. De volledige soortenlijst is te vinden in bijlage 1.

figuur 2

Vertegenwoordiging van de onderzochte soortgroepen in de doelsoortenlijst.

RODE LIJSTEN

Een voordeel van de hier toegepaste methodiek is dat informatie over de status van soorten, zoals verwerkt in zgn. Rode Lijsten, op een heldere manier wordt omgezet in beleid. De Directie NBLF heeft een landelijke werkgroep ingesteld, die zorgdraagt voor een standaardisering van toekomstige rode lijsten en een methodologische aansluiting bij de 'ITZ'-benadering. In navolging van de International Union for the Conservation of Nature (IUCN) zullen de categorieën 'zeer bedreigd', 'bedreigd', 'kwetsbaar' en 'gevoelig' worden onderscheiden. De selectiecriteria zijn zodanig gekozen, dat de categorieën 'zeer bedreigd', 'bedreigd' en 'kwetsbaar' tezamen de 'TZ'-soorten vormen.³ De soorten uit deze categorieën van toekomstige rode lijsten krijgen daarmee in principe automatisch de status van doelsoort. Dat betekent dat het gebiedsgerichte beleid waar nodig zal worden aangepast aan nieuwe ontwikkelingen. Rode Lijsten krijgen daarmee niet alleen een signaalfunctie, maar zijn tevens cruciaal voor evaluatie en waar nodig bijstelling van beleid. De soorten uit de categorie 'gevoelig' voldoen alleen aan hetzij het 'T'-criterium, hetzij het 'Z'-criterium. Als zodanig verdienen ze wel beleidsmatige aandacht, maar komen ze niet direct voor reservatsbeheer in aanmerking.

**AANVULLEND
SOORTENBELEID****MAATREGELEN VOOR DOELSOORTEN BUITEN DE EHS**

Ook bij een optimaal beheer van de natuurterreinen binnen de EHS is niet uit te sluiten, dat een deel van de doelsoorten nog verder in aantal achteruitgaat. Dit geldt met name voor de soorten, die nu grotendeels voorkomen in gebieden buiten de EHS. Een nadere analyse van de verspreiding van doelsoorten in relatie tot de EHS zal inzicht moeten verschaffen in de knelpunten. Aanvullende soortgerichte maatregelen buiten de EHS zullen waar nodig getroffen moeten worden.

OVERIGE AANDACHTSOORTEN

Daarnaast wordt reeds een actief soortenbeleid gevoerd, onder andere in het kader

van soortbeschermingsplannen (Ministerie van LNV 1988a,b, 1989, 1991). Dit beleid is gericht op de in het Natuurbeleidsplan genoemde categorie van 'aandachtsoorten'. Een deel van de daarin opgenomen soorten voldoet niet aan de 'ITZ'-criteria, maar is toch belangrijk omdat er bijvoorbeeld internationale verplichtingen voor zijn aangegaan, of omdat ze tot de rode-lijstcategorie 'gevoelig' gerekend worden. Speciale aandacht wordt besteed aan aansprekende soorten, die een signaalfunctie vervullen voor verontrustende ontwikkelingen in het landelijke gebied. Draagvlakvergroting en stimulering van derden tot het treffen van maatregelen speelt in dit beleid een grote rol.

CONCLUSIE Met de inrichting van de Ecologische Hoofdstructuur wordt een belangrijk perspectief geboden op duurzaam behoud van biodiversiteit in Nederland. Het systeem van natuurdoeltypen en doelsoorten biedt een krachtig handvat voor ruimtelijke planvorming, gericht terreinbeheer en adequate evaluatie.

NOTEN 1 Deze benadering impliceert dat soortgroepen waarvoor geen betrouwbare verspreidings- en trendgegevens voorhanden zijn, buiten beschouwing blijven. Hierop is voor aquatische soorten een uitzondering gemaakt; trend- en verspreidingsgegevens waren slechts beperkt voorhanden. Om toch ook aan aquatische systemen doelsoorten te kunnen toekennen is alleen het 'I'-criterium gehanteerd.

2 Het betreft hier de definitieve lijst, die ten opzichte van de Ontwerp-Nota is aangepast. Bij wijze van uitzondering zijn enkele vogelsoorten opgenomen die weliswaar niet aan de 'ITZ'-criteria voldoen maar wel voorkomen op de recent uitgebrachte Rode Lijst voor vogels (Osieck & Hustings 1994). Aangezien de discrepantie met de 'zuivere' doelsoortenlijst gering was is omwille van de helderheid besloten om de Rode Lijst integraal over te nemen (m.u.v. de kraanvogel, die niet in Nederland broedt). Een tweede afwijking van de criteria betreft de das, die niet voldoet aan het 'I'-criterium en evenmin aan het 'Z'-criterium. Toch is de das opgenomen als doelsoort. In de concept-Rode Lijst voor zoogdieren is in verband met beschikbare data gekozen voor een kortere referentieperiode dan voor de overige soortgroepen. Van de das is echter bekend dat hij in de gehele naoorlogse periode wel degelijk sterk is achteruitgegaan. Bovendien zou het niet opnemen van de das als doelsoort een gevoelige trendbreuk in het beleid betekenen.

3 Deze werkwijze is reeds gevolgd bij het opstellen van de concepten voor rode lijsten van vogels en zoogdieren (Vlinderstichting in druk, VZZ in druk).

VERWIJZINGEN **Beers, P.W.M. van** 1993. De betekenis van floradoelparameters voor de Ecologische Hoofdstructuur. – Katholieke Universiteit Nijmegen/IKC-NBLF, Nijmegen/Wageningen.

Bink, R.J., Bal, D., Berk V.M. van den, & Draaijer, L.J. 1994. Toestand van de natuur 2. – Rapport IKC-NBLF, 4. Informatie- en KennisCentrum NBLF, Wageningen.

Jansen, S.R.J., Bal, D., Beijer, H.M., During, R., Hoogeveen, Y.R. & Uytterlinde, R.W. 1994. Ontwerp-Nota Ecosysteemvisies. – Werkdocument IKC-NBLF, 48. Informatie- en KennisCentrum NBLF, Wageningen.

- Jansen, S.R.J.**, Bal, D., Beije, H.M., Hoogeveen, Y.R. & Reest, P. van der in voorbereiding. Handboek Natuurdoeltypen. – Informatie- en KennisCentrum NBLF, Wageningen.
- Hoogeveen, Y.R.** 1993. Soortenbeleid en gebiedsgericht natuurbeleid; een poging tot synthese. In: Croqué, S.R.J. (red.), Verslag van de IKC-manifestatie op 4 februari 1993. – Publicatie IKC-NBLF, 6. Informatie- en KennisCentrum NBLF, Wageningen.
- Loopstra, I.L.** & Maarel, E. van der 1984. Toetsing van de ecologische soortengroepen in de Nederlandse flora aan het systeem van indicatiewaarden volgens Ellenberg. – Rijksinstituut voor onderzoek in de bos- en landschapsbouw 'De Dorschkamp', Wageningen.
- Ministerie van LNV** 1988a. De otter in perspectief; een perspectief voor de otter. – Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 's-Gravenhage.
- Ministerie van LNV** 1988b. Soortbeschermingsplan muurplanten. – Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 's-Gravenhage.
- Ministerie van LNV** 1989. Soortbeschermingsplan dagvinders. – Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 's-Gravenhage.
- Ministerie van LNV** 1990. Regeringsbeslissing Natuurbeleidsplan. – Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 's-Gravenhage.
- Ministerie van LNV** 1991. Herstelplan Leefgebieden Patrijs. – Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 's-Gravenhage.
- Osieck, E.R.** & Hustings, F. 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland. – Technisch Rapport, 12. Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Siepel, H.**, Bink, F.A., Broekhuizen, S., Stumpel, A.H.P. & Wingerden W.K.R.E. van 1993a. De internationale betekenis van Nederland voor de fauna. 1. De terrestrische fauna. – IBN-rapport, 012. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek-Dienst Landbouwkundig Onderzoek, Arnhem.
- Siepel, H.**, Knijn, R.J., Niewold, F.J.J. & Heessen, H.J.L. 1993b. De internationale betekenis van Nederland voor de fauna. 2. De aquatische fauna. – IBN-rapport, 023. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek-Dienst Landbouwkundig Onderzoek, Arnhem.
- SOVON** 1987. Atlas van de Nederlandse vogels. – SOVON, Arnhem.
- Westhoff, V.** & Held, A.J. den 1969. Plantengemeenschappen in Nederland. – Zutphen.
- World Conservation Monitoring Centre** 1992. Global Biodiversity. – Chapman & Hall, London.

bijlage I

Doelsoorten voor de Ecologische Hoofdstructuur (uit Jansen et al. in voorbereiding).

HOGERE PLANTEN

TZ	<i>Aceras anthropophorum</i>	Poppenorchis	IZ	<i>Anagallis arvensis</i>	
TZ	<i>Aconitum vulparia</i>	Gele monnikskap		subsp. <i>coerulea</i>	Blauw guichelheil
ITZ	<i>Agrimonia procera</i>	Welriekende agrimonie	TZ	<i>Anagallis minima</i>	Dwergbloem
TZ	<i>Agrostemma githago</i>	Bolderik	TZ	<i>Anagallis tenella</i>	Teer guichelheil
TZ	<i>Alchemilla glabra</i>	Kale vrouwenmantel	IZ	<i>Anchusa officinalis</i>	Gewone ossetong
ITZ	<i>Alchemilla xanthochlora</i>	Geelgroene vrouwenmantel	TZ	<i>Antennaria dioica</i>	Rozenkransje
ITZ	<i>Allium oleraceum</i>	Moeslook	IT	<i>Anthemis arvensis</i>	Valse kamille
IZ	<i>Allium ursinum</i>	Daslook	TZ	<i>Anthemis cotula</i>	Stinkende kamille
ITZ	<i>Alopecurus bulbosus</i>	Knolvossestaart	IZ	<i>Anthriscus caucalis</i>	Fijne kervel
TZ	<i>Althaea officinalis</i>	Echte heemst	IZ	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Wondklaver
TZ	<i>Alyssum alyssoides</i>	Bleek schildzaad	ITZ	<i>Aphanes arvensis</i>	Grote leeuweklauw
IZ	<i>Ammophila arenaria</i>	Helm	IT	<i>Aphanes inexpectata</i>	Kleine leeuweklauw
TZ	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	Hondskruid	TZ	<i>Apium graveolens</i>	Selderij

ITZ	<i>Apium inundatum</i>	Ondergedoken moerasscherm	IZ	<i>Carex extensa</i>	Kwelderzegge
TZ	<i>Apium repens</i>	Kruipend moerasscherm	TZ	<i>Carex flava</i>	Gele zegge
TZ	<i>Arabis glabra</i>	Torenkruid	TZ	<i>Carex hostiana</i>	Blonde zegge
TZ	<i>Arabis hirsuta</i> subsp. <i>hirsuta</i>	Ruige scheefkelk s.s.	TZ	<i>Carex limosa</i>	Slijkgzegge
TZ	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	Beredruif	TZ	<i>Carex muricata</i>	Dichte bermzegge
TZ	<i>Armeria maritima</i>	Engels gras	ITZ	<i>Carex oederi</i> subsp. <i>oederi</i>	Dwergzegge
TZ	<i>Arnica montana</i>	Valkruid	TZ	<i>Carex pallescens</i>	Bleke zegge
ITZ	<i>Amoseris minima</i>	Korensla	TZ	<i>Carex praecox</i>	Vroege zegge
TZ	<i>Artemisia absinthium</i>	Absintalsem	ITZ	<i>Carex pulicaris</i>	Vlozegge
TZ	<i>Artemisia campestris</i>		IZ	<i>Carex punctata</i>	Stippelzegge
	subsp. <i>campestris</i>	Wilde averuit	TZ	<i>Carex strigosa</i>	Slanke zegge
ITZ	<i>Artemisia maritima</i>	Zeealsem	TZ	<i>Carex tomentosa</i>	Viltzegge
TZ	<i>Asparagus officinalis</i>		ITZ	<i>Carex trinervis</i>	Drienvervige zegge
	subsp. <i>prostratus</i>	Liggende asperge	TZ	<i>Carlina vulgaris</i>	Driedistel
TZ	<i>Asperugo procumbens</i>	Scherpkruid	TZ	<i>Carum verticillatum</i>	Kranskarwij
TZ	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>	Zwartsteel	TZ	<i>Centaurea calcitrapa</i>	Kalketrip
TZ	<i>Asplenium trichomanes</i>	Steenbreekvaren	TZ	<i>Centaurea scabiosa</i>	Grote centaurie
TZ	<i>Atriplex laciniata</i>	Gelobde melde	IZ	<i>Centaurium littorale</i>	Strandduizendguldenkruid
TZ	<i>Atropa bella-donna</i>	Wolfskers	TZ	<i>Centaurium pulchellum</i>	Fraai duizendguldenkruid
ITZ	<i>Avenula pratensis</i>	Beemd haver	TZ	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Bleek bosvogeltje
TZ	<i>Azolla caroliniana</i>	Kleine kroosvaren	IZ	<i>Cerastium diffusum</i>	Scheve hoornbloem
IZ	<i>Barbarea intermedia</i>	Bitter barbarakruid	IZ	<i>Cerastium pumilum</i>	Steenhoornbloem
TZ	<i>Berteroa incana</i>	Grijskruid	ITZ	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Brave hendrik
IZ	<i>Beta vulgaris</i> subsp. <i>maritima</i>	Strandbiet	TZ	<i>Chenopodium murale</i>	Muurganzevoet
TZ	<i>Botrychium lunaria</i>	Gelobde maanvaren	TZ	<i>Chenopodium vulvaria</i>	Stinkende ganzevoet
ITZ	<i>Briza media</i>	Bevertjes	IZ	<i>Chrysosplenium oppositifolium</i>	Paarbladig goudveil
ITZ	<i>Bromus racemosus</i>	Trosdravik	ITZ	<i>Cicendia filiformis</i>	Draadgentiaan
TZ	<i>Bromus ramosus</i>		TZ	<i>Cirsium acaule</i>	Aarddistel
	subsp. <i>benekenii</i>	Bosdravik	ITZ	<i>Cirsium dissectum</i>	Spaanse ruiter
TZ	<i>Bromus ramosus</i>		TZ	<i>Cochlearia officinalis</i>	
	subsp. <i>ramosus</i>	Ruwe dravik		subsp. <i>anglica</i>	Engels lepelblad
TZ	<i>Bromus secalinus</i>	Dreps	TZ	<i>Cochlearia officinalis</i>	
				subsp. <i>officinalis</i>	Echt lepelblad
TZ	<i>Buglossoides arvensis</i>	Ruw parelzaad	TZ	<i>Coeloglossum viride</i>	Groene nachtorchis
TZ	<i>Bunias orientalis</i>	Grote hardvrucht	TZ	<i>Colchicum autumnale</i>	Herfsttijloos
TZ	<i>Bunium bulbocastanum</i>	Aardkastanje	TZ	<i>Conium maculatum</i>	Gevlekte scheerling
IZ	<i>Bupleurum tenuissimum</i>	Fijn goudscherm	TZ	<i>Consolida regalis</i>	Wilde ridderspoor
IZ	<i>Cakile maritima</i>	Zeeraket	TZ	<i>Corallorhiza trifida</i>	Koraalwortel
TZ	<i>Calepina irregularis</i>	Kalkraket	TZ	<i>Corispermum marschallii</i>	Breed vlieszaad
TZ	<i>Callitriche palustris</i>	Klein sterrekroos	TZ	<i>Cornus suecica</i>	Zweedse kornoelje
TZ	<i>Campanula glomerata</i>	Kluwenklokje	TZ	<i>Coronilla varia</i>	Bont kroonkruid
TZ	<i>Campanula persicifolia</i>	Prachtklokje	ITZ	<i>Corrigiola litoralis</i>	Riempjes
TZ	<i>Campanula rapunculus</i>	Rapunzelklokje	IT	<i>Corynephorus canescens</i>	Buntgras
TZ	<i>Campanula trachelium</i>	Ruig klokje	TZ	<i>Crepis foetida</i>	Stinkend streepzaad
TZ	<i>Carex aquatilis</i>	Noordse zegge	IZ	<i>Crepis paludosa</i>	Moerasstreepzaad
TZ	<i>Carex caryophyllea</i>	Voorjaarszegge	TZ	<i>Cucubalus baccifer</i>	Besanjelier
TZ	<i>Carex dioica</i>	Tweehuizige zegge	TZ	<i>Cuscuta epithymum</i>	Klein warkruid
IZ	<i>Carex distans</i>	Zilte zegge	IT	<i>Cynosurus cristatus</i>	Kamgras
TZ	<i>Carex divulsa</i>	Groene bermzegge	TZ	<i>Cystopteris filix-fragilis</i>	Blaasvaren
Z	<i>Carex ericetorum</i>	Heidezegge			

TZ	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Vleeskleurige orchis	TZ	<i>Galium tricornutum</i>	Driehoornig walstro
ITZ	<i>Dactylorhiza majalis</i>		IT	<i>Genista anglica</i>	Stekelbrem
	subsp. <i>majalis</i>	Brede orchis	TZ	<i>Genista germanica</i>	Duitse brem
IT	<i>Danthonia decumbens</i>	Tandjesgras	IT	<i>Genista pilosa</i>	Kruipbrem
TZ	<i>Daphne mezereum</i>	Rood peperboompje	TZ	<i>Genista tinctoria</i>	Verfbrem
TZ	<i>Deschampsia setacea</i>	Moerassmele	TZ	<i>Gentianella amarella</i>	Slanke gentiaan
TZ	<i>Desmazeria rigida</i>	Stijf hardgras	ITZ	<i>Gentianella campestris</i>	Veldgentiaan
TZ	<i>Dianthus armeria</i>	Ruige anjer	TZ	<i>Gentianella ciliata</i>	Franjgentiaan
TZ	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Karhuizer anjer	TZ	<i>Gentianella germanica</i>	Duitse gentiaan
TZ	<i>Doronicum pardalianches</i>	Hartbladzonnebloem	IZ	<i>Geranium columbinum</i>	Fijne ooievaarsbek
TZ	<i>Drosera longifolia</i>	Lange zonnedaauw	TZ	<i>Geranium phaeum</i>	Donkere ooievaarsbek
ITZ	<i>Echinodorus ranunculoides</i>	Stijve moerasweegbree	TZ	<i>Geum rivale</i>	Knikkend nagelkruid
IZ	<i>Echinodorus repens</i>	Kruipende moerasweegbree	IZ	<i>Glaucium flavum</i>	Gele hoornpapaver
IZ	<i>Elatine hexandra</i>	Gesteeld glaskroos	TZ	<i>Gratiola officinalis</i>	Genadekruid
TZ	<i>Elatine hydropiper</i>	Klein glaskroos	IZ	<i>Groenlandia densa</i>	Paarbladig fonteinkruid
TZ	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	Armbloemige waterbies	TZ	<i>Gymnadenia conopsea</i>	Grote muggenorchis
IZ	<i>Elymus farctus</i>	Biestarwegras	TZ	<i>Gypsophila muralis</i>	Gipskruid
TZ	<i>Epilobium lanceolatum</i>	Lancetbladige basterdwederik	TZ	<i>Hammarbya paludosa</i>	Veenmosorchis
TZ	<i>Epipactis atrorubens</i>	Bruinrode wespenorchis	TZ	<i>Helianthemum nummularium</i>	Geel zonneroosje
TZ	<i>Epipactis palustris</i>	Moeraswespenorchis	TZ	<i>Helleborus viridis</i>	Wrangwortel
TZ	<i>Equisetum variegatum</i>	Bonte paardestaart	TZ	<i>Herminium monorchis</i>	Honingorchis
IT	<i>Erica tetralix</i>	Gewone dophei	TZ	<i>Hieracium lactucella</i>	Spits havikskruid
TZ	<i>Eriophorum gracile</i>	Slank wollegras	ITZ	<i>Hieracium maculatum</i>	Bochtig havikskruid
ITZ	<i>Eriophorum latifolium</i>	Breed wollegras	TZ	<i>Hieracium murorum</i>	Muurhavikskruid
TZ	<i>Eriophorum vaginatum</i>	Eenarig wollegras	IZ	<i>Hieracium peleterianum</i>	Vals muizeoor
IZ	<i>Erodium glutinosum</i>	Kleverige reigersbek	IT	<i>Hieracium pilosella</i>	Muizeoor
ITZ	<i>Eryngium maritimum</i>	Blauwe zeedistel	IZ	<i>Hieracium sabaudum</i>	Boshavikskruid
TZ	<i>Erysimum cheiri</i>	Muurbloem	TZ	<i>Hierochloa odorata</i>	Veenreukgras
TZ	<i>Erysimum hieracifolium</i>	Stijve steenraket	TZ	<i>Holosteum umbellatum</i>	Heelbeen
IZ	<i>Euphorbia cyparissias</i>	Cipreswolfsmelk	TZ	<i>Hordeum marinum</i>	Zeegerst
ITZ	<i>Euphorbia exigua</i>	Kleine wolfsmelk	TZ	<i>Hyoscyamus niger</i>	Bilzekruid
TZ	<i>Euphorbia palustris</i>	Moeraswolfsmelk	TZ	<i>Hypericum canadense</i>	Canadees hertshooi
TZ	<i>Euphorbia platyphyllos</i>	Brede wolfsmelk	ITZ	<i>Hypericum elodes</i>	Moerashertshooi
TZ	<i>Euphorbia seguieriana</i>	Zandwolfsmelk	TZ	<i>Hypericum hirsutum</i>	Ruig hertshooi
TZ	<i>Euphorbia stricta</i>	Stijve wolfsmelk	IT	<i>Hypericum humifusum</i>	Liggend hertshooi
TZ	<i>Euphrasia rostkoviana</i>	Beklierde ogentroost	ITZ	<i>Hypericum montanum</i>	Berghertshooi
TZ	<i>Fagopyrum tataricum</i>	Franse boekweit	ITZ	<i>Hypericum pulchrum</i>	Fraai hertshooi
TZ	<i>Festuca ovina</i> subsp. <i>ovina</i>	Genaald schapegras	ITZ	<i>Hypochaeris glabra</i>	Glad biggekruid
TZ	<i>Filago arvensis</i>	Akkerviltkruid	IT	<i>Illecebrum verticillatum</i>	Grondster
IT	<i>Filago minima</i>	Dwergviltkruid	TZ	<i>Inula britannica</i>	Engelse alant
TZ	<i>Filago vulgaris</i>	Duits viltkruid	TZ	<i>Inula salicina</i>	Wilgalant
TZ	<i>Filipendula vulgaris</i>	Knolspirea	TZ	<i>Isoetes echinospora</i>	Kleine viesvaren
TZ	<i>Fragaria moschata</i>	Grote bosaardbei	TZ	<i>Isoetes lacustris</i>	Grote viesvaren
ITZ	<i>Fritillaria meleagris</i>	Wilde kievitsbloem	TZ	<i>Juncus capitatus</i>	Koprus
ITZ	<i>Galeobdolon luteum</i>	Gele dovenetel	TZ	<i>Juncus maritimus</i>	Zeerus
TZ	<i>Galeopsis ladanum</i>		ITZ	<i>Juncus pygmaeus</i>	Dwergrus
	subsp. <i>angustifolia</i>	Smalle raai	TZ	<i>Juncus tenageia</i>	Wijdbloeiende rus
TZ	<i>Galium pumilum</i>	Kalkwalstro	TZ	<i>Kickxia elatine</i>	Spiesleeuwebek
TZ	<i>Galium sylvaticum</i>	Boswalstro	TZ	<i>Koeleria pyramidata</i>	Breed fakkelgras

TZ	<i>Lactuca saligna</i>	Wilgsla	TZ	<i>Myosotis stricta</i>	Stijf vergeet-mij-nietje
TZ	<i>Lathyrus aphaca</i>	Naakte lathyrus	TZ	<i>Myriophyllum alterniflorum</i>	Teer vederkruid
ITZ	<i>Lathyrus linifolius</i>	Knollathyrus	TZ	<i>Najas marina</i>	Groot nimfkruid
TZ	<i>Lathyrus niger</i>	Zwarte lathyrus	IZ	<i>Narcissus pseudonarcissus</i>	Wilde narcis s.l.
TZ	<i>Lathyrus nissolia</i>	Graslathyrus	ITZ	<i>Narthecium ossifragum</i>	Beenbreek
IZ	<i>Lathyrus sylvestris</i>	Boslathyrus	TZ	<i>Neottia nidus-avis</i>	Vogelnestje
TZ	<i>Leersia oryzoides</i>	Rijstgras	TZ	<i>Nepeta cataria</i>	Wild kattekruid
TZ	<i>Legousia hybrida</i>	Klein spiegelklokje	ITZ	<i>Oenanthe lachenalii</i>	Zilt torkruid
TZ	<i>Legousia speculum-veneris</i>	Groot spiegelklokje	TZ	<i>Onobrychis viciifolia</i>	Esparcette
IZ	<i>Leontodon hispidus</i>	Ruige leeuwetand	ITZ	<i>Ophrys insectifera</i>	Vliegenorchis
TZ	<i>Leonurus cardiaca</i>	Hartgespan	TZ	<i>Orchis mascula</i>	Mannetjesorchis
TZ	<i>Lepidium ruderales</i>	Steenkruidkers	TZ	<i>Orchis militaris</i>	Solदातje
TZ	<i>Lilium bulbiferum</i>		ITZ	<i>Orchis morio</i>	Harlekijn
	subsp. <i>croceum</i>	Roggelelie s.s.	TZ	<i>Orchis purpurea</i>	Purperorchis
IZ	<i>Limonium vulgare</i>	Lamsoor	TZ	<i>Oreopteris limbosperma</i>	Stippelvaren
TZ	<i>Linum catharticum</i>	Geelhartje	TZ	<i>Orobancha lutea</i>	Rode bremraap
TZ	<i>Liparis loeselii</i>	Groenknolorchis	TZ	<i>Orobancha rapum-genistae</i>	Grote bremraap
ITZ	<i>Littorella uniflora</i>	Oeverkruid	IZ	<i>Parapholis strigosa</i>	Dunstaart
TZ	<i>Lobelia dortmanna</i>	Waterlobelia	TZ	<i>Parnassia palustris</i>	Parnassia
TZ	<i>Lolium remotum</i>	Vlasdolik	ITZ	<i>Pedicularis palustris</i>	Moeraskartelblad
TZ	<i>Lolium temulentum</i>	Dolik	ITZ	<i>Pedicularis sylvatica</i>	Heidekartelblad
TZ	<i>Lonicera xylosteum</i>	Rode kamperfoelie	TZ	<i>Petrorhagia prolifera</i>	Mantelanjer
TZ	<i>Ludwigia palustris</i>	Waterlepeltje	TZ	<i>Peucedanum carvifolia</i>	Karwijvarkenskervel
ITZ	<i>Luronium natans</i>	Drijvende waterweegbree	IZ	<i>Phleum arenarium</i>	Zanddoddegras
TZ	<i>Luzula luzuloides</i>	Witte veldbies	TZ	<i>Phyteuma spicatum</i>	
IZ	<i>Luzula sylvatica</i>	Grote veldbies		subsp. <i>nigrum</i>	Zwartblauwe rapunzel
TZ	<i>Lycium barbarum</i>	Boksdoorn	IZ	<i>Picris echioides</i>	Dubbelkelk
TZ	<i>Lycopodium annotinum</i>	Stekende wolfsklauw	ITZ	<i>Pilularia globulifera</i>	Pilvaren
TZ	<i>Lycopodium clavatum</i>	Grote wolfsklauw	TZ	<i>Pinguicula vulgaris</i>	Vetblad
TZ	<i>Lycopodium inundatum</i>	Moeraswolfsklauw	TZ	<i>Platanthera bifolia</i>	Welriekende nachtorchis
TZ	<i>Lycopodium selago</i>	Dennewolfsklauw	IZ	<i>Platanthera chlorantha</i>	Bergnachtorchis
TZ	<i>Lycopodium tristachyum</i>	Kleine wolfsklauw	TZ	<i>Polygala comosa</i>	Kuifvleugeltjesbloem
IZ	<i>Lysimachia nemorum</i>	Boswederik	TZ	<i>Polygala serpyllifolia</i>	Liggende vleugeltjesbloem
TZ	<i>Marrubium vulgare</i>	Malrove	IT	<i>Polygala vulgaris</i>	Gewone vleugeltjesbloem s.l.
TZ	<i>Melampyrum arvense</i>	Wilde weit	TZ	<i>Polygonatum verticillatum</i>	Kranssalomonszegel
IZ	<i>Melica uniflora</i>	Eenbloemig parelgras	IZ	<i>Polypodium interjectum</i>	Brede eikvaren
TZ	<i>Mentha pulegium</i>	Polei	IZ	<i>Potamogeton acutifolius</i>	Spits fonteinkruid
TZ	<i>Mentha suaveolens</i>	Witte munt	IZ	<i>Potamogeton coloratus</i>	Weegbreefonteinkruid
TZ	<i>Mespilus germanica</i>	Mispel	TZ	<i>Potamogeton gramineus</i>	Ongelijkbladig fonteinkruid
TZ	<i>Minuartia hybrida</i>	Tengere veldmuur	TZ	<i>Potamogeton polygonifolius</i>	Duizendknoopfonteinkruid
TZ	<i>Misopates orontium</i>	Akkerleeuwebek	TZ	<i>Potamogeton praelongus</i>	Langstengelig fonteinkruid
TZ	<i>Moenchia erecta</i>	Kruismuur	TZ	<i>Potentilla sterilis</i>	Aardbeiganzerik
TZ	<i>Monotropa hypopitys</i>	Stofzaad	IZ	<i>Potentilla verna</i>	Voorjaarsganzerik
TZ	<i>Montia fontana</i>		TZ	<i>Primula veris</i>	Gulden sleutelbloem
	subsp. <i>chondrosperma</i>	Klein bronkruid	TZ	<i>Puccinellia rupestris</i>	Dichtbloemig kweldergras
TZ	<i>Montia fontana</i> subsp. <i>fontana</i>	Groot bronkruid	TZ	<i>Pulmonaria montana</i>	Smal longkruid
IZ	<i>Mycelis muralis</i>	Muursla	TZ	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	Wildemanskruid
TZ	<i>Myosotis laxa</i> subsp. <i>cespitosa</i>	Zompvergeet-mij-nietje	TZ	<i>Pyrola minor</i>	Klein wintergroen
IZ	<i>Myosotis ramosissima</i>	Ruw vergeet-mij-nietje	TZ	<i>Pyrola rotundifolia</i>	Rond wintergroen

TZ	<i>Radiola linoides</i>	Dwergvlas	TZ	<i>Sparganium angustifolium</i>	Drijvende egelskop
TZ	<i>Ranunculus arvensis</i>	Akkerboterbloem	TZ	<i>Sparganium natans</i>	Kleinste egelskop
IZ	<i>Ranunculus baudotii</i>	Zilte waterranonkel	TZ	<i>Spartina maritima</i>	Klein slijkgras
IZ	<i>Ranunculus fluitans</i>	Vlottende waterranonkel	IZ	<i>Spartina townsendii</i>	Engels slijkgras
TZ	<i>Ranunculus hederaceus</i>	Klimopwaterranonkel	TZ	<i>Spiranthes spiralis</i>	Herfstschroeforchis
ITZ	<i>Ranunculus ololeucus</i>	Witte waterranonkel	TZ	<i>Stachys officinalis</i>	Betonie
TZ	<i>Ranunculus polyanthemus</i>	Bosboterbloem s.l.	ITZ	<i>Stellaria nemorum</i>	Bosmuur
ITZ	<i>Ranunculus tripartitus</i>	Driedelige waterranonkel	TZ	<i>Suaeda maritima</i>	Schorrekruid
TZ	<i>Rhinanthus alectorolophus</i>	Harige ratelaar	ITZ	<i>Taraxacum celticum</i>	Schraallandpaardebloem
TZ	<i>Rhynchospora fusca</i>	Bruine snavelbies	ITZ	<i>Taraxacum palustre</i>	Moeraspaardebloem
TZ	<i>Rosa arvensis</i>	Bosroos	IZ	<i>Taxus baccata</i>	Taxus
ITZ	<i>Rosa villosa</i>	Viltroos	IT	<i>Teesdalia nudicaulis</i>	Klein tasjeskruid
TZ	<i>Rubia tinctorum</i>	Meekrap	TZ	<i>Teucrium botrys</i>	Trosgamander
TZ	<i>Rumex aquaticus</i>	Paardezuring	TZ	<i>Teucrium chamaedrys</i> subsp. <i>germanicum</i>	Echte gamander s.s.
TZ	<i>Ruppia maritima</i>	Snavelruppia	TZ	<i>Teucrium scordium</i>	Moerasgamander
IZ	<i>Sagina apetala</i>	Tengere vetmuur	TZ	<i>Thesium humifusum</i>	Liggend bergvlas
IZ	<i>Sagina maritima</i>	Zeevetmuur	TZ	<i>Thlaspi caerulescens</i>	Zinkboerenkers
TZ	<i>Sagina nodosa</i>	Sierlijke vetmuur	TZ	<i>Thlaspi perfoliatum</i>	Doorgroeide boerenkers
ITZ	<i>Sagina subulata</i>	Priemvetmuur	TZ	<i>Thymus serpyllum</i>	Wilde tijm
IZ	<i>Salicornia disarticulata</i>	Eenbloemige zeekraal	TZ	<i>Torilis arvensis</i>	Akkerdoornzaad
TZ	<i>Salvia pratensis</i>	Veldsalie	TZ	<i>Torilis nodosa</i>	Knopig doornzaad
TZ	<i>Salvia verbenaca</i>	Kleinbloemige salie	IZ	<i>Trifolium micranthum</i>	Draadklaver
TZ	<i>Salvinia natans</i>	Vlotvaren	IZ	<i>Trifolium ornithopodioides</i>	Vogelpootklaver
TZ	<i>Sambucus ebulus</i>	Kruidvlies	IZ	<i>Trifolium striatum</i>	Gestreepte klaver
TZ	<i>Satureja acinos</i>	Kleine steentijm	TZ	<i>Trifolium subterraneum</i>	Onderaardse klaver
TZ	<i>Satureja vulgaris</i>	Borstelkrans	TZ	<i>Tuberaria guttata</i>	Gevlekt zonneroosje
ITZ	<i>Saxifraga granulata</i>	Knolsteenbreek	ITZ	<i>Ulex europaeus</i>	Gaspeldoorn
TZ	<i>Saxifraga granulata</i> cv. 'Plena'	Haarlems klokkenspel	TZ	<i>Utricularia australis</i>	Loos blaasjeskruid
TZ	<i>Scabiosa columbaria</i>	Duifkruid	TZ	<i>Utricularia intermedia</i>	Plat blaasjeskruid
TZ	<i>Scandix pecten-veneris</i>	Naaldekervel	TZ	<i>Utricularia ochroleuca</i>	Bleekgeel blaasjeskruid
TZ	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Veenbloembies	TZ	<i>Valerianella carinata</i>	Gegroefde veldsla
TZ	<i>Schoenus nigricans</i>	Knopbies	TZ	<i>Valerianella dentata</i>	Getande veldsla
TZ	<i>Scirpus americanus</i>	Stekende bie	TZ	<i>Valerianella rimosa</i>	Geoorde veldsla
TZ	<i>Scirpus cariciformis</i>	Platte bie	IZ	<i>Verbascum densiflorum</i>	Stalkaars
TZ	<i>Scirpus fluitans</i>	Vlottende bie	TZ	<i>Verbena officinalis</i>	Ijzerhard
TZ	<i>Scirpus triquetus</i>	Driekantige bie	TZ	<i>Veronica austriaca</i> subsp. <i>teucrium</i>	Brede ereprijs s.s.
ITZ	<i>Scleranthus perennis</i>	Overblijvende hardbloem	IZ	<i>Veronica montana</i>	Bosereprijs
TZ	<i>Scorzonera humilis</i>	Kleine schorseneer	TZ	<i>Veronica praecox</i>	Vroege ereprijs
IZ	<i>Scrophularia auriculata</i>	Geoord helmkruid	TZ	<i>Veronica prostrata</i>	Liggende ereprijs
TZ	<i>Scutellaria minor</i>	Klein glidkruid	TZ	<i>Veronica triphyllos</i>	Handjesereprijs
IZ	<i>Sedum album</i>	Wit vetkruid	TZ	<i>Veronica verna</i>	Kleine ereprijs
ITZ	<i>Sedum reflexum</i>	Tripmadam	IZ	<i>Vicia lathyroides</i>	Lathyruswikke
TZ	<i>Serratula tinctoria</i>	Zaagblad	TZ	<i>Vicia tetrasperma</i> subsp. <i>gracilis</i>	Slanke wikke
TZ	<i>Sherardia arvensis</i>	Blauw walstro	IZ	<i>Vinca minor</i>	Kleine maagdenpalm
TZ	<i>Silaum silaus</i>	Weidekervel	TZ	<i>Viola calaminaria</i>	Zinkviooltje
TZ	<i>Silene gallica</i>	Franse silene	IZ	<i>Viola curtisii</i>	Duinviooltje
TZ	<i>Silene noctiflora</i>	Nachtkoekoeksbloem			
TZ	<i>Sisymbrium supinum</i>	Liggende raket			
TZ	<i>Solidago virgaurea</i>	Echte guldenroede			

TZ	<i>Viola persicifolia</i>	Melkviooltje
IZ	<i>Viola reichenbachiana</i>	Donkersporig bosviooltje
TZ	<i>Vulpia bromoides</i>	Eekhoorngras
TZ	<i>Zostera marina</i>	Groot zee gras
TZ	<i>Zostera noltii</i>	Klein zee gras

ZOOGDIEREN

TZ	<i>Barbastella barbastellus</i>	Mopsvleermuis
TZ	<i>Cricetus cricetus</i>	Hamster
TZ	<i>Eliomys quercinus</i>	Eikelmuis
TZ	<i>Lutra lutra</i>	Otter
ITZ	<i>Martes martes</i>	Boommarter
TZ	<i>Meles meles</i>	Das
IZ	<i>Microtus oeconomus arenicola</i>	Noordse woelmuis
TZ	<i>Myotis emarginatus</i>	Ingekorven vleermuis
TZ	<i>Myotis myotis</i>	Vale vleermuis
ITZ	<i>Myotis nattereri</i>	Franjestaart
TZ	<i>Neomys fodiens</i>	Waterspitsmuis
TZ	<i>Phoca vitulina</i>	Gewone zeehond
TZ	<i>Phocoena phocoena</i>	Bruinvis
TZ	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Grote hoefijzerneus
TZ	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Kleine hoefijzerneus
TZ	<i>Tursiops truncatus</i>	Tuimelaar

VOGELS

TZ	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Grote Karekiet
TZ	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Rietzanger
TZ	<i>Alcedo atthis</i>	Ijsvogel
TZ	<i>Anas acuta</i>	Pijlstaart
TZ	<i>Anas clypeata</i>	Slobeend
TZ	<i>Anas querquedula</i>	Zomertaling
IZ	<i>Anser anser</i>	Gauwe Gans
TZ	<i>Anthus campestris</i>	Duinpieper
ITZ	<i>Ardea purpurea</i>	Purperreiger
TZ	<i>Asio flammeus</i>	Velduil
TZ	<i>Athene noctua</i>	Steenuil
TZ	<i>Botaurus stellaris</i>	Roerdomp
	<i>Burhinus oedicnemus</i>	Griel
TZ	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Nachtzwaluw
TZ	<i>Charadrius alexandrinus</i>	Strandplevier
TZ	<i>Charadrius dubius</i>	Kleine Plevier
TZ	<i>Charadrius hiaticula</i>	Bontbekplevier
ITZ	<i>Chlidonias niger</i>	Zwarte Stern
TZ	<i>Ciconia ciconia</i>	Ooievaar
	<i>Circus cyaneus</i>	Blauwe Kiekendief
TZ	<i>Circus pygargus</i>	Gauwe Kiekendief
	<i>Corvus corax</i>	Raaf
ITZ	<i>Crex crex</i>	Kwartelkoning
T	<i>Emberiza citrinella</i>	Geelgors

TZ	<i>Emberiza hortulana</i>	Ortolaan
TZ	<i>Falco tinnunculus</i>	Torenvalk
TZ	<i>Galerida cristata</i>	Kuifleeuwerik
TZ	<i>Gallinago gallinago</i>	Watersnip
TZ	<i>Ixobrychus minutus</i>	Woudaap
TZ	<i>Jynx torquilla</i>	Draaihal
TZ	<i>Lanius collurio</i>	Gauwe Klauwier
TZ	<i>Lanius excubitor</i>	Klapenster
	<i>Lanius senator</i>	Roodkopklauwier
IT	<i>Limosa limosa</i>	Grutto
TZ	<i>Locustella luscinioides</i>	Snor
IZ	<i>Luscinia svecica</i>	Blauwborst
TZ	<i>Miliaria calandra</i>	Gauwe Gors
IZ	<i>Milvus milvus</i>	Rode Wouw
TZ	<i>Netta rufina</i>	Krooneend
TZ	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Kwak
TZ	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Tapuit
TZ	<i>Oriolus oriolus</i>	Wielewaal
ITZ	<i>Panurus biarmicus</i>	Baardman
T	<i>Perdix perdix</i>	Patrijs
TZ	<i>Philomachus pugnax</i>	Kemphaan
TZ	<i>Picus viridis</i>	Groene Specht
IZ	<i>Platalea leucorodia</i>	Lepelaar
	<i>Podiceps nigricollis</i>	Geoorde Fuut
TZ	<i>Porzana porzana</i>	Porseleinhoen
TZ	<i>Rallus aquaticus</i>	Waterral
IZ	<i>Recurvirostra avosetta</i>	Kluut
TZ	<i>Riparia riparia</i>	Oeverzwaluw
TZ	<i>Saxicola rubetra</i>	Paapje
TZ	<i>Saxicola torquata</i>	Roodborsttapuit
TZ	<i>Somateria mollissima</i>	Eidereend
TZ	<i>Sterna albifrons</i>	Dwergstern
TZ	<i>Sterna hirundo</i>	Visdief
TZ	<i>Sterna paradisaea</i>	Noordse Stern
TZ	<i>Sterna sandvicensis</i>	Grote Stern
TZ	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Dodaars
TZ	<i>Tetrao tetrix</i>	Korhoen
T	<i>Tringa totanus</i>	Tureluur
TZ	<i>Tyto alba</i>	Kerkuil
	<i>Upupa epops</i>	Hop

REPTIELEN

ITZ	<i>Anguis fragilis</i>	Hazelworm
ITZ	<i>Coronella austriaca</i>	Gladde slang
TZ	<i>Lacerta agilis</i>	Zandhagedis
ITZ	<i>Natrix natrix</i>	Ringslang
TZ	<i>Vipera berus</i>	Adder

AMFIBIEËN

TZ	<i>Alytes obstetricans</i>	Vroedmeesterpad
ITZ	<i>Bufo calamita</i>	Rugstreeppad
TZ	<i>Hyla arborea</i>	Boomkikker
TZ	<i>Pelobates fuscus</i>	Knoflookpad
IZ	<i>Triturus alpestris</i>	Alpenwatersalamander
ITZ	<i>Triturus cristatus</i>	Kamsalamander
ITZ	<i>Triturus helveticus</i>	Vinpootsalamander

DAGVLINDERS

ITZ	<i>Apatura iris</i>	Grote weerschijnvlinder
TZ	<i>Aporia crataegi</i>	Groot geaderd witje
TZ	<i>Argynnis paphia</i>	Keizersmantel
TZ	<i>Aricia agestis</i>	Bruin blauwtje
TZ	<i>Boloria aquilona</i>	Veenbesparelmoervlinder
TZ	<i>Brenthis ino</i>	Purperstreepparelmoervlinder
TZ	<i>Carterocephalus palaemon</i>	Bont dikkopje
TZ	<i>Clossiana euphrosyne</i>	Zilvervlek
TZ	<i>Clossiana selene</i>	Zilveren maan
TZ	<i>Coenonympha arcania</i>	Tweekleurig hooibeestje
TZ	<i>Coenonympha hero</i>	Zilverstreephooibeestje
TZ	<i>Coenonympha tullia</i>	Veenhooibeestje
TZ	<i>Cupido minimus</i>	Dwergblauwtje
TZ	<i>Cyaniris semiargus</i>	Klaverblauwtje
TZ	<i>Erynnis tages</i>	Bruin dikkopje
ITZ	<i>Euphydryas aurinia</i>	Moerasparelmoervlinder
TZ	<i>Fabriciana niobe</i>	Duinparelmoervlinder
TZ	<i>Heodes tityrus</i>	Bruine vuurvinder
TZ	<i>Hesperia comma</i>	Kommavinder
TZ	<i>Heteropterus morpheus</i>	Spiegeldikkopje
IT	<i>Hipparchia semele</i>	Heivlinder
TZ	<i>Hipparchia statilinus</i>	Kleine heivlinder
TZ	<i>Issoria lathonia</i>	Kleine parelmoervlinder
ITZ	<i>Ladoga camilla</i>	Kleine ijsvogelvlinder
TZ	<i>Limenitis populi</i>	Grote ijsvogelvlinder
TZ	<i>Lycaeides idas</i>	Vals heideblauwtje
ITZ	<i>Lycaena dispar</i>	Grote vuurvinder
ITZ	<i>Maculinea alcon ericae</i>	Heidegentiaanblauwtje
TZ	<i>Maculinea arion</i>	Tijmblauwtje
TZ	<i>Maculinea nausithous</i>	Donker pimperlblauwtje
TZ	<i>Maculinea teleius</i>	Pimperlblauwtje
TZ	<i>Melitaea cinxia</i>	Veldparelmoervlinder
TZ	<i>Melitaea diamina</i>	Woudparelmoervlinder
TZ	<i>Mellicta athalia</i>	Bosparelmoervlinder
TZ	<i>Mesoacidalia aglaja</i>	Grote parelmoervlinder
TZ	<i>Nordmannia ilicis</i>	Bruine eikepage
TZ	<i>Nymphalis antiopa</i>	Rouwmantel
TZ	<i>Nymphalis polychloros</i>	Grote vos

TZ	<i>Palaeochrysophanus hippothoe</i>	Rode vuurvinder
TZ	<i>Plebejus argus</i>	Heideblauwtje
TZ	<i>Pyrgus malvae</i>	Aardbeivlinder
TZ	<i>Spialia sertorius</i>	Kalkgraslanddikkopje
TZ	<i>Strymonidia w-album</i>	Iepepage
TZ	<i>Thecla betulae</i>	Sleedoornpage
TZ	<i>Thymelicus acteon</i>	Dwergdikkopje
IT	<i>Thymelicus sylvestris</i>	Geelsprietdikkopje
TZ	<i>Vacciniina optilete</i>	Veenbesblauwtje

LIBELLEN

TZ	<i>Aeshna isosceles</i>	Vroege glazenmaker
TZ	<i>Aeshna subarctica</i>	Noordse glazenmaker
TZ	<i>Aeshna viridis</i>	Groene glazenmaker
IT	<i>Brachytron pratense</i>	Glassnijder
TZ	<i>Calopteryx virgo</i>	Bosbeekjuffer
TZ	<i>Coenagrion armatum</i>	Donkere waterjuffer
TZ	<i>Coenagrion hastulatum</i>	Speerwaterjuffer
TZ	<i>Coenagrion mercuriale</i>	Mercuurwaterjuffer
TZ	<i>Cordulegaster boltoni</i>	Bronlibel
TZ	<i>Gomphus vulgatissimus</i>	Beekrombout
TZ	<i>Lestes virens</i>	Tengere pantserjuffer
TZ	<i>Leucorrhinia albifrons</i>	Oostelijke witsnuitlibel
TZ	<i>Leucorrhinia caudalis</i>	Sierlijke witsnuitlibel
TZ	<i>Libellula fulva</i>	Bruine korenbout
TZ	<i>Nehalennia speciosa</i>	Dwergjuffer
TZ	<i>Onychogomphus forcipatus</i>	Tanglibel
TZ	<i>Orthetrum coerulescens</i>	Beekoeverlibel
TZ	<i>Somatochlora arctica</i>	Hoogveenglanslibel
TZ	<i>Sympecma annulata</i>	Noordse winterjuffer
TZ	<i>Sympecma fusca</i>	Bruine winterjuffer

VISSEN

I	<i>Agonus cataphractus</i>	Harnasmannetje
I	<i>Alosa alosa</i>	Elft
I	<i>Alosa fallax</i>	Fint
I	<i>Ammodytes marinus</i>	Noorse zandspiering
I	<i>Ammodytes tobianus</i>	Zandspiering
I	<i>Arnoglossus laterna</i>	Schurftvis
I	<i>Barbus barbus</i>	Barbeel
I	<i>Belone belone</i>	Geep
I	<i>Blicca bjoerkna</i>	Kolblei
I	<i>Callionymus lyra</i>	Pitvis
I	<i>Callionymus reticulatus</i>	Rasterpitvis
I	<i>Chelon labrosus</i>	Diklipharder
I	<i>Ciliata mustela</i>	Vijfdradige meun
I	<i>Ciliata septentrionalis</i>	Noorse meun
I	<i>Clupea harengus</i>	Haring
I	<i>Cottus gobio</i>	Rivierdonderpad

<i>Echiichthys vipera</i>	Kleine pieterman	<i>Galathea intermedia</i>	
<i>Entelurus aequoroaeus</i>	Adderzeenaald	<i>Hippolyte varians</i>	Brakwatersteurkrab
<i>Eutrigla gurnardus</i>	Grauwe poon	<i>Liocarcinus arcuatus</i>	
<i>Gaidropsarus vulgaris</i>	Driedradige meun	(<i>Macropipus arcuatus</i>)	Gewimperde zwemkrab
<i>Gobius niger</i>	Zwarte grondel	<i>Liocarcinus depurator</i>	
<i>Hyperoplus lanceolatus</i>	Smelt	<i>Liocarcinus holsatus</i>	
<i>Lampetra planeri</i>	Beekprik	(<i>Macropipus depurator</i>)	Blauwpootzwemkrab
<i>Leuciscus idus</i>	Winde	(<i>Macropipus holsatus</i>)	Gewone zwemkrab
<i>Limanda limanda</i>	Schar	<i>Liocarcinus marmoreus</i>	
<i>Liparis liparis</i>	Slakdolf	<i>Liocarcinus pusillus</i>	
<i>Lophius piscatorius</i>	Zeeduivel	(<i>Macropipus marmoreus</i>)	Gemarmerde zwemkrab
<i>Melanogrammus aeglefinus</i>	Schelvis	(<i>Macropipus pusillus</i>)	Kleine zwemkrab
<i>Merlangius merlangus</i>	Wijting	<i>Macropodia rostrata</i>	Gewone hooiwagenkrab
<i>Merluccius merluccius</i>	Heek	<i>Macropodia tenuirostris</i>	Grote hooiwagenkrab
<i>Microstomus kitt</i>	Tongschar	<i>Necora puber</i>	
<i>Molva molva</i>	Leng	(<i>Macropipus puber</i>)	Fluwelen zwemkrab
<i>Mullus surmuletus</i>	Mul	<i>Nephrops norvegicus</i>	Noorse kreeft
<i>Myoxocephalus scorpius</i>	Zeedonderpad	<i>Pandalina brevirostris</i>	
<i>Nerophis lumbriciformis</i>	Kleine wormzeenaald	<i>Pinnotheres pisum</i>	Ertwenkrabbetje
<i>Noemacheilus barbatulus</i>	Bermpje	<i>Pisidia longicornis</i>	
<i>Osmerus eperlanus</i>	Spiering	(<i>Porcellana longicornis</i>)	Porceleinkrabbetje
<i>Pleuronectes platessa</i>	Schol	<i>Pontophilus bispinosus</i>	
<i>Pollachius pollachius</i>	Pollak	<i>Pontophilus trispinosus</i>	
<i>Pomatoschistus microps</i>	Brakwatergrondel	<i>Thia scutellata</i>	Nagelkrab
<i>Pomatoschistus minutus</i>	Dikkopje		
<i>Psetta maxima</i>	Tarbot		
<i>Raja montagui</i>	Gevlekte rog	STEKELHUIDIGEN	
<i>Rhinonemus cimbrius</i>	Vierdradige meun	<i>Asterias rubens</i>	Gewone zeester
<i>Scomber scombrus</i>	Makreel	<i>Astropecten irregularis</i>	Kamster
<i>Scophthalmus rhombus</i>	Griet	<i>Cucumaria elongata</i>	Vijfribbige zeeblaas
<i>Scyliorhinus canicula</i>	Hondshaai	<i>Echinocyamus pusillus</i>	Zeeboontje
<i>Siluris glanis</i>	Europeese meerval	<i>Luidia sarsi</i>	
<i>Solea vulgaris</i>	Tong	<i>Ophiathrix fragilis</i>	Brokkelster
<i>Sprattus sprattus</i>	Sprot	<i>Ophiura albida</i>	Kleine slangster
<i>Syngnathus rostellatus</i>	Kleine zeenaald	<i>Ophiura texturata</i>	Gewone slangster
<i>Taurulus bubalis</i>	Groene zeedonderpad	<i>Psammechinus miliaris</i>	Gewone zeeappel
<i>Trisopterus luscus</i>	Steenbol	<i>Spatangus purpureus</i>	Purperen zeeklit
<i>Trisopterus minutus</i>	Dwergbol		
<i>Zeugopterus punctatus</i>	Gevlekte griet		
<i>Zoarces viviparus</i>	Puitaal		

KREEFTACHTIGEN

<i>Cancer pagurus</i>	Noordzeekrab
<i>Corystes cassivelaunus</i>	Helmkrab
<i>Crangon allmani</i>	
<i>Crangon crangon</i>	Gewone garnaal
<i>Ebalia cranchii</i>	Kleine kiezelkrab
<i>Ebalia tuberosa</i>	Ruwe kiezelkrab
<i>Ebalia tumefacta</i>	Gladde kiezelkrab